

1873, jak ostatně již odůvodnění osnovy německého tr. ř. z roku 1908 správně uvádí na str. 242.

Ze zákona nelze vyčísti, že by k povolení bezpečného průvodu bylo podmínkou, aby šlo o případ, kdy jest vazba právně přípustnou. Tak učí Storch (Říz. II, 45) souhlasně s Mayerem S. (Com. III, 584) proti Ullmannovi (p. 458). Pro právo obecné ale byla tato podmínka uznávána (Zachariae II, 130; jinak Kleinschrod 143) a též pro starší právo rakouské (Jenull IV, 209, Rulf 1853, II, 253). Dlužno však se Storchem (tamže) souhlasiti, že glejt neposkytoval by pro obviněného nijakých skutečných výhod, kdyby nešlo o případ vazební v době, kdy o povolení jeho žádá. Arci účinek takový by nastal, jakmile by se později vyskytl důvod k vazbě.

Účinek glejtu jest obmezen jednak co do předmětu (a) a času (b), jednak jest vázán podmínkami všeobecnými (c) a zvláštními (d).

(Pokračování.)

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

Poměr německého nemanželského dítěte a jeho matky k otci i když je tento zdejší státní příslušník, dlužno před zdejšími soudy posuzovati podle práva německého, nemohou však uloženy býti otci větší povinnosti, než je připouštějí zákony československé.*)

Ve sporu dítěte v Německu zrozeného z matky, jež jest německou státní příslušnicí a bydlí v Německu, prohlásily oba nižší soudy, že není přípustné použití německého práva, nepřipustily námitku plurium concubentium a žalovaného, zdejšího státního příslušníka, odsoudily.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání, zrušil oba nižší rozsudky a vrátil rozepři procesnímu soudu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí z těchto důvodů:

Předmětem sporu jest nárok na uznání otcovství a placení výživného vznesený proti zdejšímu státnímu občanu dítětem zrozeným v Německu z matky, která jsouc německou státní příslušnicí, trvale bydlí v Německu, kde také se žalovaným

*) Odchylka od dosavadní praxe na př. rozh. n. s. 2888, 3885, 6464, 6591; Srv. Ehrenzweig, Familien und Erbrecht (VI. vyd.) § 460. III.

souložila. Žalovaný namítá, že nemanželská matka souložila v kritické době také s jiným mužem. Poněvadž tato námitka (*exceptio plurium concubentium*) jest přípustna podle práva německého, ale vyloučena podle práva československého, dlužno rozhodnouti předem, podle kterého práva má býti posuzovan právní poměr sporných stran. Nejvyšší soud usnesl se odchýliti se v této pochybné otázce od svého dosavadního rozhodování a uznal, že má býti o námitce žalovaného rozhodnuto podle práva platného v Německu.

Právní poměr mezi nemanželským dítětem a jeho matkou na jedné a nemanželským otcem na druhé straně jest, jsou-li strany příslušníky různých států, podle své přirozené povahy takovým, že lze najíti důvody pro použití práva toho i onoho státu a že vyžaduje zvláštního právního pravidla t. zv. normy kollisní, která by rozhraničila obor práva domácího a práva cizího a stanovila, kterého práva sluší užiti. Československý právní řád nemá dosud takového právního předpisu. Ve sporných ustanoveních všeobecného občanského zákoníka (§§ 4, 34—38, 300), exekučního řádu (§§ 79—86) a jiných československých zákonů o mezinárodním právu soukromém nelze najíti ani předpisu, kterého by aspoň obdobně mohlo býti použito při řešení této otázky. To ovšem nemůže býti důvodem, aby soud rozhodl podle své libovůle. Podle § 7 obč. zák. jest povinen říditi se v takových případech přirozenými zásadami právními, těmi pak dlužno dnes rozuměti příkazy obecného právního přesvědčení, jak se utvořilo pod vlivem platného domácího právního řádu a v souhlase s ním za dnešních hospodářských, sociálních a mravních poměrů a názorů. Není třeba teprve v souzeném jednotlivém případě zabývati se podrobně těmito zásadami a hledati v nich pravidlo pro řešení sporné otázky. To se již stalo všeobecně a způsobem zaručujícím plnou objektivnost a spolehlivost. V osnovách zákona o mezinárodním právu soukromém z let 1912 a 1913, jež byly opětovně předmětem jednání zvláštní, za tím účelem odborně sestavené komise, byla sporná otázka rozřešena samostatnou kollisní normou, ta pak byla převzata beze změny jako § 36 do návrhu subkomitétu pro revisi občanského zákoníka pro Československou republiku. (Všeobecná část občanského zákoníka a právo obligační, referent dr. Jan Krčmář). Navržená norma zní: »Povinnosti nemanželského otce: 1. Pokud se týká určení nemanželského otcovství, nároku nemanželského dítěte na výživu a nároku nemanželské matky proti otci dítěte, platí právní řád státu, jehož příslušníkem je matka v době narození dítěte. 2. Mají-li otec i matka v době

narození dítěte bydliště v tuzemsku, platí zákony tuzemské, pokud jsou matce nebo dítěti příznivější.«

Dlužno pokládati toto pravidlo toho času za objektivní doklad všeobecného právního přesvědčení a řídit se jím podle § 7 obč. zák. dotud, dokud sporná otázka nebude upravena pozitivním právním předpisem. — Druhý odstavec navržené normy jest pro souzený případ bezpředmětným, neboť matka bydlila při narození dítěte v Německu. Platí první její odstavec, proto musí zažalovaný nárok a zvláště námitka plurium concurrentium býti posuzovány podle práva německého.

Pro použití tohoto práva mluví však ještě další důvod čerpaný z § 33 obč. zák. Tímto předpisem poskytují se cizincům stejná práva a ukládají se jim stejné povinnosti jako státním občanům, ale zaručená jim rovnoprávnost jest vázána na podmínku, že i jejich domovský stát poskytuje zdejším státním příslušníkům stejná práva jako příslušníkům vlastním. Nedodrží-li cizí stát takové vzájemnosti (formální reciprocitu), jest na zdejších soudech, aby užívaly práva odvety (retorse), a posuzovaly nárok cizince tak, jako jeho domovský stát činí s nároky zdejších příslušníků, pokud ovšem tomu nepřekážejí zvláštní pozitivní právní předpisy, jichž však pro spornou otázku, jak již uvedeno, dosud není. Dlužno proto v souzeném případě, kde žalobcem jest dítě příslušné do Německa a tam bydlící, zkoumati, co ustanovuje německý právní řád v obdobných případech o nárocích zdejších nemanželských dětí a jejich matek proti cizím nemanželským otcům. Výhradním pramenem tohoto poznání jest občanský zákoník pro německou říši z 18. srpna 1896. Týž jest všeobecně přístupným, obsah jeho může býti považován za notorický, nepotřebuje proto důkazu požadovaného v § 33 obč. zák. pro případy pochybné. Článek 21. uvoz. zákona k německému občanskému zákoníku ustanovuje: »Die Unterhaltspflicht des Vaters gegenüber dem unehelichen Kinde und seine Verpflichtung, der Mutter die Kosten der Schwangerschaft, der Entbindung und des Unterhaltes zu ersetzen, wird nach den Gesetzen des Staates beurteilt, dem die Mutter zur Zeit der Geburt des Kindes angehört; es können jedoch nicht weitergehende Ansprüche geltend gemacht werden, als nach den deutschen Gesetzen begründet sind.« Německý zákon neposkytuje tedy cizím nemanželským dětem a matkám stejných práv jako domácím, nýbrž nařizuje, aby při posuzování jejich právních nároků bylo užíváno buď zákonů jejich vlasti neb zákonů německých podle toho, které jsou výhodnější pro nemanželského otce. Porušení zásady formální reciprocit stanovené v § 33 obč. zák. jest

zjevné a nepopíratelné. Nelze namítati, že právo československé poskytuje nemanželským matkám a dětem dílem stejná práva, dílem více práv než právo německé, takže v praxi dosáhnou u německých soudů téhož úspěchu jako německé nemanželské matky a děti. Německá a československá právní pravidla o poměru nemanželských dětí a matek k otci rozcházejí se ještě dnes, po částečném uvedení jich v souhlas první dílčí novelou k všeobecnému občanskému zákoníku mimo otázku námitky plurium concubentium i v jiných podrobnostech, tak při stanovení kritické doby početí a rozsahu vyživovací povinnosti otcovy, není proto ani s hlediska nyní platných zákonných předpisů, jež ovšem mohou býti jak v Německu tak v Československu změněny, kdežto německá kollisní norma zůstane v platnosti, vyloučena možnost, že v některých případech nebude zdejšími příslušníky německými soudy přisouzeno vzhledem k ustanovení československých zákonů tolik, kolik by za stejných okolností bylo přisouzeno příslušníkům německým. Z důvodu odvěty předepsané v § 33 obč. zák. nemohou československé soudy nároky německých nemanželských dětí a matek posuzovati příznivěji, než ustanovuje německý právní řád o nárocích zdejších státních příslušníků (Srv. Unger, System I., str. 305, Tilsch, Občanské právo čl. 100, Ehrenzweig, System 1925, strana 98). Až do uzákonění jiné vlastní kollisní normy musí ve styku s Německem právem odvěty býti užíváno kollisní normy stanovené v čl. 21 uvoz. zákona k německému občanskému zákoníku. Poměr německého nemanželského dítěte a jeho matky k otci dlužno posuzovati podle práva německého, nemohou však býti uloženy otci větší povinnosti, než je připouštějí zákony československé.

Odvolací soud vytkl, že žalovaná strana neučinila v první stolici návrh na použití německého práva, ale nevyvodil z toho právem žádných důsledků, neboť tento důvod nedostačuje v souzeném případě, aby bylo užití německého práva vyloučeno. Námitkou plurium concubentium dal žalovaný zřejmě na jevo, že si přeje míti rozepři posouzeno podle právního řádu, jenž tuto námitku připouští, tedy podle práva německého. Tak pochopil jeho přednes i procesní soud a proto se zabýval otázkou, kterého práva třeba užít. Výslovného návrhu na použití německého práva nebylo třeba, neboť i rozhraničení oboru práva domácího a práva cizího jest částí domácího právního řádu a toho užívat jsou soudy povinny i bez návrhu stran.

Následkem nesprávného názoru, že zažalovaný nárok dlužno posuzovati podle československého práva, nebyly provedeny

důkazy nabídnuté žalovaným k opodstatnění námitky plurium concumbentium a nebyla učiněna potřebná skutková zjištění. Řízení zůstalo kusým, proto bylo podle § 510 c. ř. s. zrušiti rozsudky obou nižších soudů a naříditi další jednání.

Rozhodnutí nejvyš. soudu v Brně ze dne 9. prosince 1927 Rv I 1850/27-I. J. K.

K výkladu § 96 pat. zák. ve spojení s čl. 191., 301. mírové smlouvy trianonské a zákona z 12. VIII. 1921, č. 354 Sb. z. a nař.

U obchod. soudu v Praze podal pod č. CK V. 17/26 E. Z., úřed. st. drah v Budapešti, žalobu podle § 96 pat. zák. proti železnič. eráru z toho důvodu, že jemu jako majiteli patentu podle listiny č. 1714, dříve nevl. pat. č. 73.893 a podle listiny č. 5530, dříve uherského pat. č. 62.152 žalovaná dráha porušila patent tím způsobem, že používá železničních vozidel opatřených ložisky pro něj chráněnými patentem, že objednala a objednávala vozidla u různých firem s takto chráněnými ložisky bez svolení žalobce, aniž by mu za to licenční poplatky platila.

Obchodní soud rozsudkem ze dne 11. XI. 1926 čj. CK V. 17/26-14 žalobu tuto zamítl a odsoudil žalobce k útratám z těchto důvodů:

Soud zjistil podle výsledku svědků a zprávy min. železnic 310/9 26. č. 320 14-V./5.-1926, že ložisek pro železniční vozidla typu 102, jež jsou chráněny v tuzemsku pat. listinami od 4. V. 1920, resp. 25. IV. 1921 (č. 1714 a č. 5530), používají čsl. dráhy jedině:

a) u vozů M. A. V., vozů býv. uher. st. drah, které na základě repartice, provedené podle mírové sml. Trianonské, byly čsl. drahám přiděleny do vlastnictví. Tyto vozy nyní označené Č. S. D. jsou ve všeobecném provozu na všech tratích;

b) dále se ložisek těch používá u vozů dráhy Košicko-bohumínské;

c) u 200 vozů (Gg), jež byly čsl. drahám dodány r. 1920 továrnou v Kistavczu u Budapeště, a konečně

d) u 70 vozů (U) vystavěných továrnou v Hlohovci r. 1925 ze součástek, které košicko-boh. dráha si opatřila ještě před převratem.

Pokud jde o porušení patentu v případech b), d) uvedených, zamítl soud žalobu z důvodu nedostatku passivní legitimace, ježto košicko-boh. dráha byla podle vlád. naříz. ze dne 6. X. 1919